

Minner om han Bernhard Eriksen Haug

av Odd Bjørklund

Minner om han Bernhard Eriksen Haug

Han var født på Hoff i Solør 4.12.1852. Hans far døde da han var bare 6 år gammel, hans mor greide ikke å beholde gutten, så han kom til ei tante på Kongsgård i Grue. Kongsgård var i sin tid et storgods, og er allerede nevnt i Halvdan Kvitbeins tid. Godset lå på begge sider av Glomma og var rik på land og jord med store skogområder.

Men han Bernh. Eriksen Haug ble en vandrende mann opp igjennom årene. Han ble ikke lenge der på Kongsgård. Kom til Haug i Hoff og der ble han til 17 års alderen. Han måtte sørge for seg selv. Foreldreløs som han var kom han ut for all slags tungarbeide. Vanket fra gård til gård oppover Østerdalen. I år 1876 var han kommet nordover til Fauske i Salten. Det var vel Målselven og nybyggerland han hadde i tankene.

De reiste som regel etter naboer og slektninger. Ryktet gikk om land og store eiendommer de fikk tildelt der oppe i ødemarken ved Målselvns bredder. Om høsten i oktober kom han til Målselv. Han var først nede på Finnbakken i 5 måneder, og derfra kom han opp til Uleberg i Dividalen.

Der bodde Bersvend Olsen fra Follidalen som var gift med Sigrid Eriksdatter fra Sollia. De var barnløse, men tok seg av enslige tjenere fra dalene sydpå som kom nordover. Ektesfolkene var svært driftige og arbeidsomme, strenge, men der fikk de nok mat og klær. Det ble da naturlig at han Bernh. E. Haug kom dit for han var en skogens mann og en driftig træl. Bernhard var vant med skogslivet fra han var bare guttungen. Han var ukjent da han kom til Dividalen. Det fortelles om han at han fikk tildelt tømmerhugst med noen andre av disse skogens kjemper. De var meget skeptiske å måtte ha han med på akkord-laget til å begynne med. De undersøkte bak hans rygg hvor mange kubikk han greide å hugge hver

dag. Da ble de glåmøgd, og var ikke skeptiske mer.

En gang skulle de fløte tømmer nedover elva. Det ble en «flope» under fossen så alt tømmeret satte seg fast. Farlig og bratt det var, og elva gikk stri i storflommen. De så seg ikke sin arme råd for å få løsnet på denne ene stokken som holdt hele tømmerflokken. Han Bernh. E. Haug ante råd han. Måtte bare ha et tau å bli firt ned i fossen. Øksen måtte han få ettersendt. Han fikk hugd stokken av og dermed løsnet hele tømmerflokken til stor beundring for de andre som førut hadde undervurdert han.

Dette var et livsfarlig foretagende som bare han Bernh. E. Haug kunne gjøre. Etter denne bragd ble han aldri mere undervurdert. De ville ha han med seg på arbeide overalt. Han var ikke uredd. Vant med kav og slit fra dalene sydpå, der var krefter. Han var i sine beste år i sitt 24.

Bernhard hadde begynt å gå på frierfotter over Diviåsen. Ho Pernille Halvorsdatter fra Sollia var kommet nordover til Målselv til sin tante Marte Gundersdatter. Pernille var født den 15.4.1857 på Eggen i Sollia. Mor til Pernille var margrethe Gundersdatter gift med Sven Øvergård i Sollia. Deres barn var: Berte født 1854. Pernille født 1857. Severin født 1859 og Gunvor født i 1861. Mor Margrethe ble tidlig enke. Mannen dør fra hele familien.

Det var Amerikafeber i de årene så hun tar barna med seg og emigrerer til Amerika. Det ble slik at Pernille kommer til Divimo til sin tante Marte Gundersdatter født i 1812. Hun ble gift med Anders Thomassen Frami født i 1812 begge fra Sollia. Han ryddet først Messeltmo i 1830, han var da gift med pernille Andreasdatter fra Messelt i Storeldalen. Hun dør fra mann og 7 barn i 1846. Senere gifter Anders seg med Marte. De fikk to barn. Begge døde unge. Alle sønnene fra første ekteskap, 4 av dem riser til Amerika. Han Anders og ho Marte flytter til Divimo og bor

Bilde av den første stuen på Haug som han Bernh. E. Haug bygde i år 1880. Den er nu 102 år, og står der fremdeles med

der fra 1875. Ho Pernille var da kommet til Divimo og ble der gift med Bernh. Eriksen Haug den 5.5.1878 i Øverbygd kirke.

De bor på Divimo til i 1880. Da kjøper han en del av Maukstad av Andreas Semningsen som da eide ca. 10 mål. Senere kjøper han eiendommen Asgård med Nerøen. Han Bernh. E. Haug bygger opp sin stue i 1880 og oppkaller gården Haug fra sin hjembygd. Stuen står der fremdeles med sine minner fra fjern tid. Ekteskapet ble fruktbart hos ho Pernille og han Bernh. på Haug. Det kom 10 barn til verden: Erik, Maria, Brynhild, Gunhild, Magnus, Kristian, Sigrid, Petra, Ottar og Bjarne. Han Bernh. var allsidig i sitt virke. De første årene reiste han til Løfoten på fiske i flere vintre. Der tjente de litt penger. Ho Pernille var hjemme alene med barna de lange vintrene og styrer hus og familie. Med årene slutter Bernhard med Lofotfisket og åpner landhandel borte på Haug og bygger opp butikken i 1890. Det trengtes liten startkapital i den tiden. Byttehandel på ost og smør, bord, bark, tømmer og tjære. Varene måtte ned til Målsnes og Storsteinnes, den strabasøse vieren nedover dalen og over fjellet til Balsfjorden.

I de årene var det bondens avling som måtte brofode innbyggerne. Det kunne ofte bli uår, frosten kom overrumplende på bondens åker og potetland. Kosten ble mange ganger ensidig med vel-

sine minner fra fjern tid. Her var mange av deres barn født. Og her var ho Pernille alene med ungene de lange vintre mens

ling og vassgraut for mange i den tid. De kunne nok «vassfly» mange ganger i drømmen om fine steker og desærer. Ellers var det nok matauk i gode år med nedsaltet ørret og røye. På stabburet stod flatbrødstablene fra gulv til tak, og på ovnen stod mjølgryta og kanskje det var råd med rømmegrøt av rug og bygg som fløt i smør over gryta. Det var søndagsmiddag. Rømmegrøt var festmiddager i bryllyper og ellers store lag.

Børte på Haug hadde de mat og drikke, ho Pernille og han Bernhard arbeidet seg fremover. Men det kom til å bli store motgang og tragedier i Pernille og Bernhards liv der borte på Haug. I 1918 da spansksyken herjet over land og folk, døde både Ottar og Sigrid i sine lyse ungdomsår. Et hardt slag som rammet familien. Kristian, som hadde gått lærerskolen i Tromsø, ble angrepet av tuberkulose og døde bare ung. Ho mor Pernille ble nedbrutt og sørget over sine barn. Det var vanskelig å komme seg over slike tragedier. Ho Pernille hadde satt sin lit og sitt håp til Kristian. Han var et skolelys fra han var liten gutt. Det fortelles fra skoledagene at han var godlynt og hjelpsom. Var det noen som hadde problemer med leksene tok han seg av dem og hjalp dem, han var likt av alle. Det var store lidelser for familien, det var sorg oppe i den lille bygda, det var vanskelig å komme seg over slike lidelser selv om minnene aldri dør.

mannen var på lofotfiske. Navnet Haug tok han med seg fra sin hjembygd.

Men borte på Haug måtte livet gå videre. han Bernhard utvidet sine lader og dyrket jord og land. Til Haug kommer alle med sine varer og bytter i de nødvendige matvarer, de kaver og sliter for seg og sine, det er framgang der oppe i ødemarken. Han Bernhard E. Haug var en allsidig herremann, han var med i herredstyret der oppe i 15 år, han var i skolestyret og ligningen. Han var med i kirkestyret, han var formann for det geistlige lønningsfond fra 1905, han var en foregangsmann der oppe i dalen.

Navnet Bernhard Eriksen Haug lever videre og vil aldri dø. Hans etterkommere fører handelen videre der oppe i bygda. Det er minner fra gamle Haug hvor folk kom og gikk til handel. Han Bernhard var hjelpsom og gav alle og enhver på kreditt igjen hele året til bordlasten var ferdig skjært, til borken var kommet i sekker og til tjæremilen var brent ut på forsommeren. Han Bernhardt måtte strekke seg langt i mange tilfeller. Han visste hva det var å være fattig, og visste hva det var å måtte eksistere der oppe i ødemarken. Han var godlynt og gavmild til bygdens folk.

Bernhard Eriksen Haug denne slitets træl og arbeidssomme gutt som mistet sine foreldre i 6 årsalderen.

Bilde av den første stuen på Haug som han Bernh. E. Haug bygde i år 1880. Den er nu 102 år, og står der fremdeles med

sine minner fra fjern tid. Her var mange av deres barn født. Og her var ho Pernille alene med ungene de lange vintre mens

mannen var på lofotfiske. Navnet Haug tok han med seg fra sin hjembygd.

Men borte på Haug måtte livet gå videre. han Bernhard utvidet sine lader og dyrket jord og land. Til Haug kommer alle med sine varer og bytter i de nødvendige matvarer, de kaver og sliter for seg og sine, det er framgang der oppe i ødemarken. Han Bernhard E. Haug var en allsidig herremann, han var med i herredstyret der oppe i 15 år, han var i skolestyret og ligningen. Han var med i kirkestyret, han var formann for det geistlige lønningsfond fra 1905, han var en foregangsmann der oppe i dalen.

Navnet Bernhard Eriksen Haug lever videre og vil aldri dø. Hans etterkommere fører handelen videre der oppe i bygda. Det er minner fra gamle Haug hvor folk kom og gikk til handel. Han Bernhard var hjelpsom og gav alle og enhver på kreditt igjen hele året til bordlasten var ferdig skjært, til borken var kommet i sekker og til tjæremilen var brent ut på forsommeren. Han Bernhardt måtte strekke seg langt i mange tilfeller. Han visste hva det var å være fattig, og visste hva det var å måtte eksistere der oppe i ødemarken. Han var godlynt og gavmild til bygdens folk.

Bernhard Eriksen Haug denne slitets træl og arbeidssomme gutt som mistet sine foreldre i 6 årsalderen.

Fra venstre: Asm. Forseth, Magnus Haug, Erik og Bjarne
Bilde: Amanda, Astrid, Karen, Gunhild og Petra
Haug (foran)

Maukstad (Handelsmand Haugs gaard).

Bernhard og Pernille Haug
(Maukstad).

Bernhard og Pernille Haug